

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет туризму

Кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Красзнавство

Освітньо-професійна програма «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 29 вересня 2022
р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Краєзнавство
Рівень вищої освіти	IV
Викладач (-і)	Маланюк Тарас Зіновійович
Контактний телефон викладача	0975952780
E-mail викладача	taras.malaniuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Стационар/заочна форма/дистанційне навчання
Обсяг дисципліни	180
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації до самостійної роботи студентів проводиться на практичних заняттях, консультації до екзамену – 1 год.
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Краєзнавство» - обов'язкова дисципліна з циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою «Менеджмент соціокультурної діяльності ОКР «Бакалавр».</p> <p>Програма курсу побудована з урахуванням нової ролі людини у сучасному суспільстві, з необхідністю формувати у випускника уміння адаптуватися до умов професійної діяльності.</p> <p>Теоретичні знання, під час вивчення дисципліни, повинні сприяти формуванню чіткого уявлення про шляхи розвитку краєзнавства у суспільстві, його закономірності та відмінності, що дасть змогу не лише визначити негативні та позитивні тенденції цього процесу, але й усвідомити можливі шляхи перспективних напрямків розвитку.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни Метою викладання навчальної дисципліни «Краєзнавство» - є формування у студентів фахового розуміння вузлових проблем краєзнавства, сприяння ефективному засвоєнню теоретичних засад краєзнавства, питань його організації і управління, історичного розвитку, технології формування краєзнавчих ресурсів. Теоретичні знання, під час вивчення дисципліни, повинні сприяти формуванню чіткого уявлення про шляхи розвитку краєзнавства в Україні, його закономірності та відмінності, що дасть змогу не лише визначити негативні та позитивні тенденції цього процесу, але й усвідомити можливі шляхи перспективних напрямків розвитку.</p> <p>Цілями вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> вміння розкрити основні віхи з історії краєзнавчого руху в Україні; здатність формування у студентської молоді історичного мислення, вмінню аналізувати, систематизувати та узагальнювати явища й події та їх причинно-наслідкові зв'язки; прослідкувати місце, роль та функції краєзнавства серед інших гуманітарних дисциплін. 	
4. Компетентності	
<ul style="list-style-type: none"> - здатність виявляти, використовувати, інтерпретувати, критично аналізувати джерела інформації в області менеджменту соціокультурної сфери (С 5). - Здатність критичного усвідомлення специфічності та взаємозв'язку між культурними, соціальними та економічними процесами (С 6). - Здатність до формування світогляду щодо розвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури. (С 6). - здатність побудувати ефективну систему інформаційних ресурсів, необхідну для формування інформаційно-правової основи прийняття управлінських рішень у сфері соціокультурної діяльності (С 8). - Уміння забезпечувати якісне виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлених норм, нормативів (С 9). - Здатність дотримуватись загальноприйнятих норм поведінки та 	

моралі в міжособистісних відносинах
(С11).

5. Результати навчання

- Визначати головні етапи розвитку історичної думки та її основні досягнення; (С 1, С2)
- Пояснювати особливості організації культурно-рекреаційного простору; (С 1, С5)
- Організувати та планувати екскурсійну діяльність;(С 1)
- Набуття професійних знань та практичних навичок з організації надання дозвілєвих послуг в сфері соціокультурної діяльності. (Сб)
- Уміння забезпечувати якісне виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлених норм, нормативів. (С 4)
- Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях; (С 11)

Знати всебічну характеристику географічному розташуванню, адміністративному поділу, природно-рекреаційному потенціалу Карпатського Єврорегіону (КЄР); (С І).

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
II	Менеджмент соціокультурної діяльності	I	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завда ння, год	Вага оцін ки	Термін виконання
<p>Змістовий модуль 1: Краєзнавство: теоретичні основи, становлення та розвиток. Тема 1. Вступ до краєзнавства. Теоретичні основи краєзнавства: поняття «краєзнавство», «історичне краєзнавство», «історична регіоналістика», предмет, об'єкт, функції та завдання історичного краєзнавства. Роль краєзнавчих досліджень у вивченні історії України. Види краєзнавства: історичне, географічне, природознавче тощо. Спеціальні історичні дисципліни та краєзнавство. Матеріали нумізматики та боністики в історико-краєзнавчому дослідженні. Використання матеріалів з геральдики та генеалогії в історико- краєзнавчому дослідженні. Використання картографічних матеріалів у краєзнавчих дослідженнях.</p> <p>Тема 2. Форми і методи краєзнавства. Методи дослідження краєзнавства (традиційні, сучасні) та їх значення. Традиційні методи: літературний, статистичний, візуальний (спостереження),</p>	<p>Лекція, практичн і заняття, самостій на робота</p> <p>Лекція, практичн і заняття, самостій на робота</p>	<p>№14,16,20,21,27,30,31,3 3 із списку рекомендованої літератури (основна) №50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p> <p>№14,16,20,21,27,30,31,3 3 із списку рекомендованої літератури (основна) №50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p>	<p>2</p> <p>2</p>	<p>100</p> <p>100</p>	<p>2 тижні</p> <p>2 тижні</p>

<p>картографічний, анкетний, польові дослідження, описовий, експедиційний, фотографування, відеозйомка. Сучасні методи дослідження краєзнавства: географічний, моделювання, математичний, економічний та соціологічний. Три основні форми краєзнавства – державне, освітнє та суспільне. Значення функцій краєзнавства (педагогічної, навчальної, наукової).</p>					
<p>Тема 3. Напрями краєзнавчих досліджень. Загальна характеристика напрямів краєзнавчих досліджень. Використання літературного напрямку для опрацювання архівних матеріалів, книжок різних років видання (науково-популярні, наукові монографії, енциклопедії, довідники тощо), статей з періодичної преси, праць наукових конференцій. Історичний напрям у процесі краєзнавчих досліджень. Етнографічний напрям та його значення у краєзнавчих дослідженнях. Використання літературного напрямку у краєзнавстві. Використання географічних даних, як напрямку краєзнавчих досліджень. Мистецький напрямок у краєзнавчих дослідженнях.</p>	<p>Лекція, практичн і заняття, самостій на робота</p>	<p>№14,16,20,21,27,30,31,33 із списку рекомендованої літератури (основна) №50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p>	<p>2</p>	<p>100</p>	<p>2 тижні</p>
<p>Тема 4. Джерела краєзнавства. Загальна характеристика краєзнавчих джерел. Речові джерела. Археологічні джерела. Давні поселення та поховання різних епох. Пам'ятки будівель, споруди, предмети, пов'язані з розвитком науки та техніки, археологічні пам'ятки, витвори мистецтва, архітектурні ансамблі. Фотоматеріали, як важливе краєзнавче джерело. Письмові джерела. Найдавніша людська писемність. Стародавні рукописи, друки, акти органів державної влади і управління, інші письмові та графічні</p>	<p>Лекція, практичн і заняття, самостій на робота</p>	<p>№14,16,20,21,27,30,31,33 із списку рекомендованої літератури (основна) №50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p>	<p>2</p>	<p>100</p>	<p>2 тижні</p>

<p>документи, рідкісні книги; з ХХ ст. – фото -, кіно-, відео-, аудіо документи. Усні джерела. Легенди, місцеві перекази. Картографічні джерела. Краєзнавча бібліографія. Офіційні джерела (державні архіви). Статистичні джерела. Спостереження за об'єктами і процесами природи.</p>					
<p>Тема 5. Історія краєзнавчого руху в Україні. Найдавніші описи території України. Початки краєзнавчого руху на українських землях. Розвиток історичного краєзнавства в Україні в першій половині ХІХ ст. Розвиток історичного краєзнавства в Україні у другій половині ХІХ ст. М. Костомаров і В. Антонович та їх роль у закладенні основ історичної регіоналістики та краєзнавства як окремих галузей історичної науки. Піднесення краєзнавчого руху на Наддніпрянщині на початку ХХ ст. Діяльність історико-краєзнавчих осередків в Києві. Створення та діяльність регіональних краєзнавчих товариств. Д. Яворницький та його історико-краєзнавча спадщина. Історичне краєзнавство в радянській Україні. Історичне краєзнавство в Україні у повоєнні роки – на початку ХХІ ст. Тенденції розвитку краєзнавства на сучасному етапі та його законодавче регулювання. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. Краєзнавчий рух на західноукраїнських землях в ХІХ – першій половині ХХ ст. Історичне краєзнавство в науковій спадщині І. Франка. Історико-краєзнавчий рух у міжвоєнний період ХХ ст.</p>	<p>Лекція, практичн і заняття, самостій на робота</p>	<p>№14,16,20,21,27,30,31,33 із списку рекомендованої літератури (основна) №50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p>	<p>2</p>	<p>100</p>	<p>2 тижні</p>
<p>Змістовий модуль 2. Історичні та етнокультурні регіони України.</p> <p>Тема 6. Галичина як історико-етнографічний край.</p>	<p>Лекція, практичн</p>	<p>№14,16,20,21,27,30,31,33 із списку рекомендованої літератури (основна)</p>	<p>2</p>	<p>100</p>	<p>2 тижні</p>

<p>Заснування міста Галича. Львів як центр Руського воєводства у складі Речі Посполитої, столиця Королівства Галичини і Володимирії. Місто Івано-Франківськ у XIX, XX ст. Сучасний Івано-Франківськ. Визначні пам'ятки Івано-Франківська. Особливості краєзнавчого руху у Івано-Франківську. Галичина в історичній ретроспективі. Історико-культурні заповідники та визначні пам'ятки Галичини (Національний заповідник "Давній Галич", Державний історико-архітектурний заповідник у м. Львові, Державний історико-культурний заповідник "Личаківський цвинтар", Державний історико-архітектурний заповідник у м. Жовкві, Музей-заповідник "Золочівський замок", Державний музей-заповідник "Олеський замок", Державний історико-культурний заповідник "Нагуєвичі", Державний історико-культурний заповідник "Тустань", Державний історико-архітектурний заповідник у м. Бережани.) Становлення та розвиток історико-краєзнавчих досліджень у Галичині.</p>	<p>і заняття, самостійна робота</p>	<p>№50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p>			
<p>Тема 7. Волинь та Полісся: історико-краєзнавча характеристика. Минуле і сучасне Волині та Полісся. Особливості краєзнавчого руху на Волині та Поліссі. Волинь у 1941 році: люди, події, факти. Луцьк в історії Волині та України. Історія Камінь-Каширщини. Ковель. Берестечко. Маневиччина в європейській та українській історії. Волинський краєзнавчий музей. Музей волинської ікони. Музей історії Луцького братства. Берестечківський народний історичний музей. Володимир-Волинський історичний музей. Луцький історико-культурний заповідник „Старий Луцьк”. Державний історико-культурний заповідник „Стародавній</p>	<p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота</p>	<p>№14,16,20,21,27,30,31,33 із списку рекомендованої літератури (основна) №50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p>	<p>2</p>	<p>100</p>	<p>2 тижні</p>

<p>Володимир” Волинська обласна організація Національної спілки краєзнавців України.</p> <p>Тема 8. Закарпаття як історико-географічний край. Основні періоди історичного розвитку краю. Історико-культурні заповідники та визначні пам’ятки: Хустський замок, Ужгородський замок. Закарпатський (Ужгородський) краєзнавчий музей, Середнянський замок, Невицький замок. Замок Поланок. Мукачівський історичний музей. Становлення та розвиток історико-краєзнавчих досліджень.</p>	<p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота</p>	<p>№14,16,20,21,27,30,31,33 із списку рекомендованої літератури (основна) №50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p>	<p>2</p>	<p>100</p>	<p>2 тижні</p>
<p>Тема 9. Поділля, Північна Буковина та Бессарабія як історико-географічні регіони та історико-етнічні області. Основні віхи історії Поділля. Краєзнавчі дослідження на Поділлі (XIX – поч. XX ст.). Північна Буковина та Північна Бессарабія: історія та визначні пам’ятки. Історико-культурні заповідники та визначні пам’ятки Поділля (Національний заповідник “Кам’янець”, Державні історико-архітектурні заповідники у м. Збараж, Державний історико-культурний заповідник “Меджибіж”, Державний історико-культурний заповідник “Буша” (Вінницька обл., Ямпільський р-н, с.Буша) тощо.</p>	<p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота</p>	<p>№14,16,20,21,27,30,31,33 із списку рекомендованої літератури (основна) №50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p>	<p>2</p>	<p>100</p>	<p>2 тижні</p>
<p>Тема 10. Слобожанщина: історико-краєзнавча характеристика. Заселення і розвиток Слобожанщини (XVII–XVIII ст.). Дике Поле. Адміністративно-територіальний устрій і соціальна структура. Слобожанщина у другій половині XVII – кінці XVIII століття. Заснування міста Харкова. Будівництво Харківської фортеці. Економічний розвиток Слобожанщини. Особливості</p>	<p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота</p>	<p>№14,16,20,21,27,30,31,33 із списку рекомендованої літератури (основна) №50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p>	<p>2</p>		

<p>культурно-освітнього та краєзнавчого руху на Слобожанщині.</p> <p>Тема 11. Наддніпрянщина та Чернігово-Сіверщина: історико-географічна характеристика.</p> <p>Основні етапи історичного розвитку Наддніпрянщини та Чернігово-Сіверщини. Етнографічна і антропологічна діяльність Ф. Вовка. Розмежування українських земель у ХІХ ст. і Наддніпрянська Україна. Верхня Наддніпрянщина. Середня Наддніпрянщина. Нижня Наддніпрянщина. Заснування Києва. Київщина. Полтава. Чернігів. Черкаси. Дніпропетровськ. Острів Хортиця. Наддніпрянщина: історія та визначні пам'ятки. Особливості краєзнавчого руху Наддніпрянщини. Національний заповідник "Софія Київська". Національний історико-культурний. Києво-Печерський заповідник. Державний історико-культурний заповідник "Стародавній Київ". Державний історико-меморіальний заповідник "Лук'янівське кладовище". Державний історико-меморіальний заповідник "Биківнянські могили". Державний історико-культурний заповідник "Битва за Київ у 1943 р.". Національний історико-етнографічний заповідник "Переяслав". Державний історико-культурний заповідник у м. Вишгороді. Київська історична школа та її внесок у розвиток краєзнавства.</p>	<p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота</p>	<p>№14,16,20,21,27,30,31,33 із списку рекомендованої літератури (основна) №50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p>	<p>2</p>	<p>100</p>	<p>2 тижні</p>
<p>Тема 12. Історичний розвиток Південного регіону. Історичний розвиток Криму: минуле і сучасність. Особливості краєзнавчого руху Південного регіону. Причорномор'я. Ялта. Судак. Сімферополь. Таврія. Донщина. Географічні особливості Криму. Особливості мовної політики Криму.</p>	<p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота</p>	<p>№14,16,20,21,27,30,31,33 із списку рекомендованої літератури (основна) №50,61,63 із списку рекомендованої літератури (додаткова)</p>	<p>2</p>	<p>100</p>	<p>2 тижні</p>

Бахчисарай. Ханський палац. Лівадійський палац. Феодосія. Фороська церква. Ореанда. Георгіївський монастир.					
--	--	--	--	--	--

**7. Система оцінювання курсу
Критерії оцінювання**

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2			
Робота на практичних (семінарських) заняттях	Письмове завдання модульного контролю	Робота на практичних (семінарських) заняттях	Письмове завдання модульного контролю	Індивідуальна самостійна робота	Підсумковий контроль	100
20	10	20	10	20	20	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C	задовільно	
60 – 69	D		
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	Сума поточних балів за кожний змістовний модуль, за контрольну модульну роботу й виконання індивідуального завдання становить підсумковий модульний рейтинговий бал (максимально – 50 балів), який може бути автоматично врахований при виставленні підсумкової семестрової рейтингової оцінки. На семестровий контроль (екзамен, залік) відводиться 50 балів. Сума балів підсумкового модульного й екзаменаційного семестрового контролю може коливатись у межах 50–100 балів і враховуватись при виставленні позитивної підсумкової семестрової рейтингової оцінки. Кількість балів за кожний змістовний модуль
-----------------------------------	--

	<p>визначається робочою програмою залежно від змісту модуля, його вагомості й передбачених видів навчальної роботи.</p> <p>Якщо студент успішно виконав передбачені в змістовних модулях всі види навчальної роботи, то він допускається до підсумкової модульної контрольної роботи.</p> <p>У випадку відсутності студента під час виконання модульної контрольної роботи з будь-яких причин (через не допуск, хворобу тощо), студент вважається не атестованим. При цьому студент вважається таким, що не має академічної заборгованості, якщо він має допуск до модульного контролю і не з'явився на нього з поважних причин, підтверджених документально. У протилежних випадках студент вважається таким, що має академічну заборгованість.</p> <p>У випадку отримання незадовільної контрольної модульної рейтингової оцінки студент повинен повторно виконати модульну контрольну роботу в установленому порядку.</p> <p>Перескладання позитивної оцінки, отриманої за виконання модульної контрольної роботи, для її підвищення не дозволяється.</p> <p>Мінімальна кількість балів поточного модульного контролю, яка може зараховуватись автоматично при виставленні підсумкової семестрової рейтингової оцінки, – 50 балів.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Під час виконання студентами письмових робіт слід опиратися на такі засади та застосовувати такі інструменти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснювати пов'язані із письмовим завданням вимоги, а також сутність, особливості та причини неприпустимості академічного плагиату якомога раніше, на початку кожної дисципліни; - пояснювати студентам цінність набуття нових знань, академічні норми, яких необхідно дотримуватися, чому вони важливі, що таке академічна доброчесність, які її цінності, чому вона слугує, як студенти своїми діями можуть долучитися до її розбудови; - надавати студентам зрозумілу інформацію про правила академічного письма; - прописувати у програмі курсу політику щодо академічного плагиату; - формулювати завдання в такий спосіб, аби їх не можна було спігнатити (аналітичне, а не відтворювальне формулювання завдання; висока конкретизованість завдання; опрацювання конкретних джерел і даних); - переконуватися, що вимоги до завдання і критерії його оцінювання було пояснено належним чином. <p>Вимоги до письмових робіт (обсяг, стиль цитування, допустима кількість цитат, правила оформлення та ін.)</p>

	<p>мають бути чітко прописані у методичних матеріалах для студентів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розробляти нестандартні, творчі завдання, оновлювати їх щорічно; - давати студентам приклади готових робіт; - обговорювати зі студентами приклади якісного та неякісного академічного письма; - упродовж роботи студента над текстом проводити щонайменше одну проміжну перевірку чорнового варіанту письмової роботи, надавати відгук і рекомендації до тексту, або структурувати виконання роботи у часі із проміжними перевірками кожного етапу її підготовки; - студенти можуть рецензувати роботи один одного: надавати їм для цього критерії оцінки.
Семінарські заняття	Семінарські заняття є невід'ємною складовою освітнього процесу, обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття освітнього ступеня та має на меті набуття студентом професійних навичок та умінь.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50% практичних робіт

8. Політика курсу

Основні принципи проведення лекційних та практичних занять курсу «Краєзнавство» - відкритість до нових та неординарних ідей, толерантність, доброзичлива партнерська атмосфера взаєморозуміння та творчого розвитку.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

У випадку, якщо здобувачі вищої освіти відсутні з поважної причини, вони презентують виконані завдання під час самостійної підготовки згідно з Методичними рекомендаціями до самостійної роботи та консультації викладача.

Різні моделі роботи на практичних заняттях (індивідуальна, група) над вирішенням завдань дає можливість здобувачам вищої освіти якнайширше розкрити свій власний потенціал, навчитись довіряти своїм партнерам, розвинути навички інтелектуальної роботи в команді.

Курс «Краєзнавство» передбачає інтенсивне використання мобільних технологій навчання, що дає можливість здобувачам вищої освіти та викладачеві спілкуватись один з одним у будь-який зручний для них час, а для здобувачів вищої освіти, які відсутні на заняттях, отримати необхідну навчальну інформацію та представити виконані завдання.

Протягом усього курсу активно розвиваються автономні навички здобувачів вищої освіти, які можуть підготувати додаткову інформацію за темою, що не увійшла до переліку тем практичних занять змістових модулів та виступити з презентацією чи інформуванням додатково (оцінюється окремо).

Плагиат та академічна недобросовісність є несумісними з принципами викладання курсу «Краєзнавство», з чим здобувачі вищої освіти ознайомлюються під час першого заняття.

9. Рекомендована література

1. Асеев Ю. С. Джерела. Мистецтво Київської Русі / Ю. С. Асеев. – К., 1980. – 215 с.
2. Ашкіназі М. Світ давньої старовини / М. Ашкіназі // Пам'ятки кам'яної архітектури Закарпатської, Івано-Франківської, і Чернівецької обл.: Путівник. – Ужгород : Карпати, 1969. – 144 с.
3. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. пос. / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. К. – Альтерпрес, 2007. – 464 с.
4. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України: навч. пос. – 2-ге видання перероб. та допов. / О. О. Бейдик – К. : Альтерпрес, 2010. – 404 с.
5. Бойківщина : Історико-етнографічне дослідження / Відп. ред. Ю. Г. Гошко. – К.: Наук. думка,

1983. – 304 с.

6. Великочий В.С. Прикарпаття туристичне / В. С. Великочий, Т. З. Маланюк, Г. Д. Мельник // Прикарпаття спадщина віків. Пам'ятки природи, історії. Культури, етнографії. Історико-культурологічне видання. – Львів : Манускрипт–Львів, 2006. – С. 504–567.
7. Великочий В Бойківщина Сакральна, Історико-культурна спадщина. Частина 1: / В. Великочий, Т. Маланюк, О. Новосьолов [За ред. проф. В. Великочого] – Київ – Івано-Франківськ: Бланк-Прес, 2012. – 302 с.
8. Великочий В. С. Сакральні пам'ятки Бойківщини та їх використання в туристичній галузі Прикарпаття / В. С. Великочий // Рекреаційний потенціал Прикарпаття : історія, сучасний стан, перспективи. – Вип. 4 : Збірник статей : Матеріали міжнародної наукової конференції «Туризм і розвиток регіону», присвяченої 10-річчю створення Інституту туризму (Івано-Франківськ, 19–20 вересня 2013 р. / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника; голова редколегії – проф. Володимир Клапчук. – Івано-Франківськ : «Фоліант», 2013. С. 12-16.
9. Вечерський В. Українські дерев'яні храми. / В. Вечерський – К. : Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2007. – 271 с.
10. Закон України «Про охорону культурної спадщини» // Урядовий кур'єр . – 2000 – 12 липня.
11. Історичне краєзнавство в Українській РСР. [монографія] / П. Т. Тронько, В. О. Горбик, О. І. Лугова та ін. / відп. ред. П. Т. Тронько. – К. : Наук. думка, 1989. – 240 с.
12. Історія української культури : В 5 т. – К.: Наук.думка, 2001-2003. – Т.3: Українська культура другої половини XVII – XVIII століть. – 2003.– 1246 с.
13. Клапчук В.М. Туризм і курортне господарство Галичини : монографія / В.М. Клапчук / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ : Фоліант, 2012. – 224 с.
14. Кузенко П. Я. Сакральна архітектура України / П.Я. Кузенко Навч. метод. посібник / За заг. ред. проф. В.А. Качкана – Івано-Франківськ, 2008. – 88 с.
15. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм : навч. посібник / М. П. Крачило. – К. : Вища школа, 1994. – 180 с.
16. Кремень В. Вітчизняне краєзнавство : стратегічні орієнтири сучасної освітньої парадигми / В. Кремень // Краєзнавство. – 2011. – № 3. – С. 10–15.
17. Культура і побут населення України : навч. пос. / уклад. В. І. Наулко та ін. – К.: Либідь. 1991. – 230 с.
18. Кушнарєнко Н. М. Бібліотечне краєзнавство : підручник / Н. М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2007. – 502 с.
19. Маланюк Т.З. Краєзнавство і туризм : навч. посібник / Т.З.Маланюк – Івано-Франківськ. : СПД І.О.Іванців, 2010. – 200с.
20. Петранівський В. Л. Туристичне краєзнавство : навч. посіб. / В. Л. Петранівський, М. Й. Рутинський / за ред. проф. Ф. Д. Заставного. – К. : Знання, 2006. – 575 с.
21. Прокопчук В. С. Шкільне краєзнавство. Навч. пос. / В. С. Прокопчук. – К.: Видавництво Кондор, 2011. – 338 с.
22. Про культуру : Закон України від 14.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 24. – С. 169.
23. Про музеї та музейну справу : Закон України від 29.06. 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 25. – С. 191.
24. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 08.06.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 39. – С. 333.
25. Правова охорона культурної спадщини. – К. : Інтерграфік, 2004. – 320 с.
26. Протт Л. Закони ЮНЕСКО щодо захисту та збереження культурної спадщини народів світу / Л. Протт // Повернення культурного надбання України: проблеми, завдання, перспективи. –
27. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : міжвід. зб. наук. пр. Вип. 1. – К. : Наук. думка, 1992. – 226 с.
28. Чернецький Ю. О. Україна. Історія. Природа. Мистецтво / Юрій Олександрович Чернецький. – Х. : Клуб сімейного дозвілля, 2009. – 317 с.

Викладач:Маланюк Тарас Зіновійович